



ΙΣ ἔτι κρείκος συνδέων ἡμᾶς μετὰ τῆς γιγαντομάχου γενεᾶς διεσπᾶσθη, μία ἔτι ἐλπίς ἠθικοῦ θάρρους κατέπεσεν, ἐν ἔτι ὄνομα, ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων διεγράφη ἐκ τῆς ζωῆς. Ἡ ἱστορία τῶν ἐθνῶν στηρίζεται ἐπὶ ὀνομάτων. Ὀλίγα δὲ ὀνόματα ἐν τῷ νεοελληνικῷ Πανθέῳ ἔχουσι τὸ κύρος καὶ τὴν βεβαιότητα τοῦ ὀνόματος *Καραϊσκάκης*.

Καὶ τοῦ Καραϊσκάκη τοῦ δημοφιλούς ἥρώος τῆς Ρούμελης, τοῦ καθ' ἡμέραν τὸ γῶμα τοῦ Φαλήρου, τοῦ *Γεωργίου Καραϊσκάκη*, ὁ μόνος υἱὸς Σπυρίδων ἀπέθνησκεν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Λυκαβητοῦ τὴν 14 Ἰουλίου 1898 ἐν γαλήνῃ, ἐν μέσῳ τῶν οἰκειῶν του, συζύγου καὶ τέκνων, εὐλαβῶς καὶ μετ' ἀγάπης περιστοιχιζόντων τὸ νεκρούμενον σῶμα.

Ποίας δὲν ἀνερίπισεν ἀναμνήσεις πολυτίμους ὁ θάνατος τοῦ ἐντίμου Ἀντιστρατήγου καὶ ποίας τῆς ἱστορίας σελίδας δὲν ὑπέμνησεν ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου, ἥτις ὀρηκτικῆ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Καραϊσκάκη!

Ὁ *Σπυρίδων Καραϊσκάκης* ἐγεννήθη ἐν Καλάμῳ τῆς Ἰθάκης τῷ 1826, ἐνθα εἶχον καταφύγη τὰ γυναικίόπεδα τῶν ἐπαναστατῶν. Ἀπορφανισθεὶς τοῦ πατρὸς, φονευθέντος τὸ ἐπόμενον ἔτος τῆς γεννήσεώς του, ἔτυχε τῆς πρώτης ἀγωγῆς παρὰ τῆ οἰκογενεῖα Σκυλοδήμου ἐν Βαλτῳ, ἐμπνευσθεὶς ὑγιεστάτης ἀνατροφῆς.

Ἦτο μόλις δεκατετραέτης, ὅτε ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ὁθῶν προστατεύων υἱὸν τοσοῦτον ἐνδόξου πατρὸς, ἀπέστειλε δαπάναις του τὸν νεαρὸν Σπυρίδωνα εἰς τὴν Στρ. προπαρασκευαστικὴν σχολὴν τοῦ Μονάρχου, μετὰ τὸ πέρας δ' ἐκεῖ τῶν σπουδῶν του ἐπανελθὼν, κατετάχθη εἰς τὴν ἡμετέραν Στρ. σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ὅθεν ἐξῆλθε τῷ 1850 μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ τοῦ πεζικοῦ.

Ὡς ἀξιωματικὸς εἰργάσθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ μοναρχικῆς δραστηριότητος ὑπὲρ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, οὗ ἕνεκεν ἐτιμήθη, ἀνθυπολοχαγὸς ὢν, διὰ τοῦ παρασῆμου τοῦ Σωτήρος. Ἄλλ' ὁ ὀρηκτικὸς χαρακτήρ του δὲν ἠρέσθη. Εἰς τὸ 1854 ἐκ τῶν πρώτων συμμετέσχε τῆς Ἡπειρωτικῆς ἐπανάστασεως, ἥτις καὶ τῷ ἀφῆκε τὰς ὀρειοτέρας ἐντυπώσεις, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Κ. Τζαβέλλα.

Ὁ *Σπ. Καραϊσκάκης* διεκρίνετο τότε διὰ τὸ ἀρρενωπὸν, ἀλλὰ καὶ γλυκὺ συγχρόνως τῆς μορφῆς· ἐπιβλητικὸς, ἀξιοπρεπὴς, φέρων πλήρη τὴν συναίσθησιν καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐν τῷ στρατεύματι θέσεως αὐτοῦ, ἦτο ἀγαπητὸς εἰς πάντας, ἰδιαιτέρως δ' ἐκτιμῆσεως ἀπελάμβανε παρὰ τοῦ βασιλέως Ὁθῶνος, ὅστις καὶ Διαγγελέα αὐτοῦ τὸν προσέλαβε, λοχαγὸν ὄντα, ὅταν δ' ὁ ἀναξὶς ἐξωρίσθη, ὁ Καραϊσκάκης πιστὸς εἰς τὸ ἴδιον καθῆκον, τὸν παρηκολούθησεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ του, συμπονῶν εἰς τ' ἀτυχήματα τοῦ πατριωτικωτάτου ἐκείνου ἡγεμόνος.

Ἐπανελθὼν ὁ Καραϊσκάκης μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διασλευθείσης ἐν Ἑλλάδι τάξεως, ἐπολιτεύθη, ἐκλεγείς τῷ 1865 βουλευτὴς Βαλτῳ, τῷ δὲ 1875 βουλευτὴς Εὐρυτανίας, ὅτε καὶ προσελήφθη ὑπὸ τοῦ



ΣΠΥΡΙΔΩΝ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

(ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ)

ἀειμνήστου Κουμουندούρου ὡς ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν. Ἄλλὰ καὶ κατόπιν, τῷ 1875 διετέλεσεν ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ Τρικουπῆ, ὑπὸ τὸν αὐτὸν δ' ἐκ Μεσολογγίου πολιτευτὴν καὶ πάλιν τῷ 1880 ἐγένετο ὑπουργός.

Τῷ 1881 διορίσθη, συνταγματάρχης ὢν, φαλαγγάρχης τοῦ πρὸς κατάληψιν τῆς Θεσσαλίας στρατοῦ, ἐνθα καὶ πάλιν ἐγένετο ἀντικείμενον λατρείας ὁ Καραϊσκάκης, ὅστις καὶ ἐξελέγη πανηγυρικῶς βουλευτὴς

Καρδίτσης, λαβὼν μόνον ὀκτὼ ψήφους εἰς τὸ ὄχι τῆς κάλπης του! . . .

Πέμπτην φορὰν γίνεται καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν ἀλησμόνητον Τρικουπὴν ὑπουργός, ἀλλὰ ζήτημὰ τι πρεσβιασμοῦ τοῦ Γρίβα, ὃν ὁ Καραϊσκάκης δὲν εἰδέχετο νὰ πρεσβιάσῃ δίχως νὰ πρεσβιασθῇ ὁ ἀρχαιότερός του Μεταξᾶς, ἐψύχρανε τὴν τέως θερμὴν φιλίαν μεταξὺ Τρικουπῆ καὶ Καραϊσκάκη, ὅστις καὶ παρητήθη τοῦ ὑπουργικοῦ ἀξιώματος. Ἐκτοτε ἀπέσχε τοῦ πολιτικοῦ βίου, ὑπηρετήσε δ' εἰς τὸ στράτευμα ὡς φρούραρχος Κερκύρας, κατὰ δὲ τὴν ἐπιστράτευσιν τοῦ 1886 προαχθεὶς εἰς ὑποστράτηγον, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἐν Ἠπειρῷ στρατευμάτων. Ὡς ἀρχηγὸς ὁ Καραϊσκάκης ἀφῆκεν ἀνεξαλείπτους ἀναμνήσεις ἀνδρὸς κατ' ἐξοχὴν ἐντίμου, πεφωτισμένου καὶ φιλονόμου. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ κινήματος διωρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ Βου ἀρχηγείου, διαικμείνας αὐτόθι ἐπὶ ἐπτὰ ἔτη. Ἄλλ' ὁ Καραϊσκάκης εἶχεν εἰσέλθῃ ἤδη εἰς τὸ γῆρας. Μετετέθη τῷ 1893 εἰς Ἀθήνας, καὶ πάλιν τῷ 1896 εἰς Μεσολόγγιον, ὅτε καὶ ἐζήτησε τὴν ἀποστρατείαν του, κατοπιν ἐντίμου πεντηκονταετοῦς στρατιωτικοῦ βίου. Ἡ ὑγεία του πλεόν ἐκλονίσθη, ὑπεθάλλοντο δὲ τὰ σπέρματα τῆς νόσου, ἣτις καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸν τάφον.

✱

Ὁ ὑπερεβδωμνηκοντούτης στρατηγός, τιμημένος ὑπὸ τοῦ παρασήμου τῶν Ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν, τοῦ Μεγαλοσταύρου τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων ξένων κρατῶν, ἀφῆκεν εἰς τὴν οἰκογενεῖάν του ἀντὶ πλοῦτου τὸ παράδειγμα τοῦ ἰδίου βίου. Καὶ δι' αὐτὸ ἀπέθανεν ἐν τῇ γαλήνῃ τοῦ δικαίου, ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς οἰκογενείας του καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ μόνου υἱοῦ του, ὃν ἐπρόφθασε νὰ ἴδῃ ἀξιοματικόν. Ἡρεμοὶ καὶ γλυκεῖς ὑπῆρξαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ **Σπυρίδωνος Καραϊσκάκη**, ὡς ἦτο καὶ ὀλόκληρος ἡ ζωὴ του, ζωὴ συντηρητικοῦ, νομοταγῶς καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρός, παντοσειδῶς ὑπηρετήσαντος τὴν Πατρίδα του καὶ ὡς μόνον εἰρωνείας Παλλάδιον κληροδοτήσαντος τῇ οἰκογενεῖᾳ αὐτοῦ τὴν δόξαν τοῦ μεγάλου ὀνόματός του. Ἐὰν δὲν ἔλαχε καὶ εἰς αὐτὸν τὸ μέγα ἔργον νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν χώραν τὰς ἡρωϊκὰς θυσίας, δι' ὧν ἐκλείσει τ' ὄνομα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ὁ πατὴρ αὐτοῦ, οὐχ ἦπτον περιφανῶς μετέσχε τῆς ἀνακαινιστικῆς δράσεως τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, εἰς οὓς ἐκληροδοτήθη τὸ οὐχὶ μικρότερον ἔργον τῆς συντάξεως τῆς ἀποτεφρωμένης καὶ ἐλευθερωθείσης χώρας καὶ τῆς χορηγήσεως αὐτῇ θεσμῶν, φερόντων τὴν σφραγίδα τοῦ χαρακτιῆρος τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς.

Ὁ βίος τοῦ **Σπυρίδωνος Καραϊσκάκη** ἀποτελεῖ σελίδας τιμῆς πρὸς τὴν νεωτέραν Ἑθνικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν, πρὸς τὴν ἀληθῆ μὸρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Πάντοτε ἔδρασε καὶ ὡς πολιτευόμενος καὶ ὡς στρατιώτης καὶ ὡς πατριώτης ὁ γηραιὸς στρατηγός, ὅστις εἰσέτι ἐξεπροσώπει παρ' ἡμῖν μίαν ἀπὸ τὰς ἀρχαιοτέρας καὶ μεγάλας στρατιωτικὰς μορφάς, οὗ δὲ ἡ μέχρι ὑσάτης πνοῆς ἀπεριόριστος ἐθνικὴ αἰσιοδοξία ἀπετέλει ἀντίφασιν πρὸς τὴν πένθημον ταπεινώσιν τοῦ φρονήματος γενεᾶς, ἧς ὄνειρον κατέστη ἡ ὕλικὴ εὐμάρεια καὶ ἐλπὶς ἡ ἐπιδεικτικὴ ματαιότης. . . .

